HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

פסולא גורן. קשיין: **פסולא יקב.** זמורות ומסכולות ריקניס: **גורן עצמו ויקב עצמו.** הקשין עם המבואה ומסכולות עם הענבים דהוה ליה דבר המקבל טומאה התוכל: **יקב כשיב.** דמשמע למאר שנעשה יין: **קרוש.** קפוי: **הא מילתא הוה ניהו.** עד השתא היינו סבורין לידע טעם משנתנו מן המקרא הזה דבפסולת הכתוב מדבר לפי שפשר לסכך ניין: **ואתא רבי ירמיה.** שהזכיר לנו יין מן קרוש הבא משניר: **ודלא כיה נרגא.** קשה בגרגן כלומר הטיב משובה נילמא: **רב אשי אמר.** שפיר משמע פסולת מקרא דכתיב בשפכך מגרנך משמע שאתה חוספו ונוטלו מן הגורן וגורן הוא שאוכל ומה שאתה חוסף וכורר מתוכו הוא הפסולת: **לאו הכי.** פשוט הוא בספר עזרא לעשות סוכות ולא הזכיר כאן אלא דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן האדמה: **היינו עני דמה היינו עץ עבות.** מהו זה ומהו זה להזכיר שניהם במקרא אלא אחד הם להדדם הוא עץ עבות על שם שהעלין מורכבין זה על זה כמין עבותות וסרבוט: **הדם שוטה.** שאינו כשר לנוטב לפי שאין עבותו עשויה של שנים שלש עלין: **מתני' וחבילי זרדין.** מין קנים הם שעושין זרדין טויי"ם בלע"ז ואוגדין אותם ועבותן לחין בהמה אוכלתן ולכי יבשי עומדים להיסק: **אין מסככין בהן.** כשהן קשורין ובגמרא מפרש טעמא: **וכותן.** הפסולין שבגיגו בסכך: **בשרין לדפנות.** לכל סוכה הכתוב סכך משמע דלופן לא מיקרי סוכה ודנפקא לן (לעיל ד' ו:) דפשוט מבסכת בסכת בסכות מייתורא דקרא ילפינן ולא ממשמעותא הלכך סוכות תעשה בשפכך מגרנך משכבה הוא דקאי: **גמ' שמעת מר' יוחנן סרסי.** פי' טעם שני דברים האמורים במשנתנו שמעתי ממנו: **חדא הא.** לחבילין מ"ט לא מסככי בהו ואחד הא לחנן במתניתין החוטט בגדים לעשות לו סוכה נוטל מן העומדים למטה ממוך לגרן ובנגם לתוכו ועושה חלל כשיעור סוכה וסכך עשוי ועומד מהליו הוא סוכה ופירש לי ר' יוחנן טעמיה בחדא מינייהו אמר טעמא משום גזרת אוגר דמדלוריית כשהיה הולך ובנה בתוכו סלא גזרו בשאמתם שם כל ימות השנה והוא עשוי ועומד ולא נשם שכך של גג דנהוי שם סוכה עליה ופשילו שם סוכה שאינה של גג אלא כשיש בעלמא ובחדא מינייהו פירש טעמא דפסולה מדאוריית משום תעשה ולא מן העשוי: **ולא ידענא מי מינייהו.** פירש לי ר' יוחנן משום גזירת אוגר והי מינייהו משום תעשה ולא מן העשוי: **נחזי אנן.** ונשמעה ממה דאמר ר' יוחנן בדוכתא אחריתי: **פעמים שאדם נח מן השדה.** כל ימות החמה: **ומניחה ע"ג סוכה.** שיש לו כל ימות השנה למקנטו ומניח החבילין שם לייבשן ולא לשכך ובשמגיע החג ממלך עליהם לשכך: **והכורה אחרה תעשה ולא מן העשוי.** בפסולו וזה שנשכך שם אלא לשם סוכה אלא לשם סכך שפשילו לכל אלא לייבש ניו שם סוכה חל עליו והלכך גזור רבנן אלא יסככו בחבילין שפשילו הוא מטילן עליה לשם סוכה החג גזירה משום חבילין דכל השנה לחיכא פסול לדורייתא אלמא טעמא דמתניתין דהכא משום גזירת אוגר היא ומדרבנן. כל דבר שאדם מקנה ומכניס לקיוס קרי אוגר ומבילין שאדם מכניס כל ימות הקיץ ליומות מותר קרי אוגר: **ומדהא משום גזרת אוגר.** שמע מינה הך דחוטט בגדים פסולה מדאורייתא משום תעשה ולא מן העשוי היא דהא שמעינן ר' יעקב לר' יוחנן בחדא מינייהו פסולה לדורייתא: **ורבי יעקב.** דלא ידע לפרושי הי מינייהו פסולה לדורייתא והי מדרבנן: **הך דרבי חייא.** דפרכת בהדיא לא הוה שמיע ליה: **אמר רב נחמן.** מקשי מדרבי יעקב: **אמר רב נחמן.** תרוייהו טעמי מי ליכא למימרינהו בשתי המשניות: **חבילי קש משום גזירת אוגר לוקין.** מדרבנן: **משום תעשה ולא מן העשוי.** לדורייתא ליכא בחמיהה מי לא משמע נמי מתניתין דבחותם שניתנו שם כל ימות החמה קאמר דלא נמלך עליהם לסיכוך דהוית לה היא גופה פסולה לדורייתא ומהיכא שמע ר' יוחנן דמתניתין דהכא לאו מדאורייתא קאמר: **וחוטט בגדים נמי משום תעשה ולא מן העשוי לוקין.** מי לא מצינן למימר דלפילו סתם הכא כלפי מעלה ועטנא עומרין שעל הסכך וחזר והניחן לשם סוכה קא פסיל ליה מתניתין מדרבנן משום גזירת אוגר נמי דלפילו לא מעטנא ועשין מחילין כדאמרת גבי חבילים דפסלת להו לפילו מניחן שם לשם סכך שפשילו מדרבנן משום גזירה דכל ימות השנה לאוגר ומהיכא דייק רבי יוחנן הכא טעמי דמוקי להך מדאורייתא והך מדרבנן: **אמר לך.** ר' יוחנן מתניתין גופייהו דייקי כוותאי מתניתין דהכא קתני

אין

פסולא גורן. קשיין: **פסולא יקב.** זמורות ומסכולות ריקניס: **גורן עצמו ויקב עצמו.** הקשין עם המבואה ומסכולות עם הענבים דהוה ליה דבר המקבל טומאה התוכל: **יקב כשיב.** דמשמע למאר שנעשה יין: **קרוש.** קפוי: **הא מילתא הוה ניהו.** עד השתא היינו סבורין לידע טעם משנתנו מן המקרא הזה דבפסולת הכתוב מדבר לפי שפשר לסכך ניין: **ואתא רבי ירמיה.** שהזכיר לנו יין מן קרוש הבא משניר: **ודלא כיה נרגא.** קשה בגרגן כלומר הטיב משובה נילמא: **רב אשי אמר.** שפיר משמע פסולת מקרא דכתיב בשפכך מגרנך משמע שאתה חוספו ונוטלו מן הגורן וגורן הוא שאוכל ומה שאתה חוסף וכורר מתוכו הוא הפסולת: **לאו הכי.** פשוט הוא בספר עזרא לעשות סוכות ולא הזכיר כאן אלא דבר שאינו מקבל טומאה וגידולו מן האדמה: **היינו עני דמה היינו עץ עבות.** מהו זה ומהו זה להזכיר שניהם במקרא אלא אחד הם להדדם הוא עץ עבות על שם שהעלין מורכבין זה על זה כמין עבותות וסרבוט: **הדם שוטה.** שאינו כשר לנוטב לפי שאין עבותו עשויה של שנים שלש עלין: **מתני' וחבילי זרדין.** מין קנים הם שעושין זרדין טויי"ם בלע"ז ואוגדין אותם ועבותן לחין בהמה אוכלתן ולכי יבשי עומדים להיסק: **אין מסככין בהן.** כשהן קשורין ובגמרא מפרש טעמא: **וכותן.** הפסולין שבגיגו בסכך: **בשרין לדפנות.** לכל סוכה הכתוב סכך משמע דלופן לא מיקרי סוכה ודנפקא לן (לעיל ד' ו:) דפשוט מבסכת בסכת בסכות מייתורא דקרא ילפינן ולא ממשמעותא הלכך סוכות תעשה בשפכך מגרנך משכבה הוא דקאי: **גמ' שמעת מר' יוחנן סרסי.** פי' טעם שני דברים האמורים במשנתנו שמעתי ממנו: **חדא הא.** לחבילין מ"ט לא מסככי בהו ואחד הא לחנן במתניתין החוטט בגדים לעשות לו סוכה נוטל מן העומדים למטה ממוך לגרן ובנגם לתוכו ועושה חלל כשיעור סוכה וסכך עשוי ועומד מהליו הוא סוכה ופירש לי ר' יוחנן טעמיה בחדא מינייהו אמר טעמא משום גזרת אוגר דמדלוריית כשהיה הולך ובנה בתוכו סלא גזרו בשאמתם שם כל ימות השנה והוא עשוי ועומד ולא נשם שכך של גג דנהוי שם סוכה עליה ופשילו שם סוכה שאינה של גג אלא כשיש בעלמא ובחדא מינייהו פירש טעמא דפסולה מדאוריית משום תעשה ולא מן העשוי: **ולא ידענא מי מינייהו.** פירש לי ר' יוחנן משום גזירת אוגר והי מינייהו משום תעשה ולא מן העשוי: **נחזי אנן.** ונשמעה ממה דאמר ר' יוחנן בדוכתא אחריתי: **פעמים שאדם נח מן השדה.** כל ימות החמה: **ומניחה ע"ג סוכה.** שיש לו כל ימות השנה למקנטו ומניח החבילין שם לייבשן ולא לשכך ובשמגיע החג ממלך עליהם לשכך: **והכורה אחרה תעשה ולא מן העשוי.** בפסולו וזה שנשכך שם אלא לשם סכך שפשילו לכל אלא לייבש ניו שם סוכה חל עליו והלכך גזור רבנן אלא יסככו בחבילין שפשילו הוא מטילן עליה לשם סוכה החג גזירה משום חבילין דכל השנה לחיכא פסול לדורייתא אלמא טעמא דמתניתין דהכא משום גזירת אוגר היא ומדרבנן. כל דבר שאדם מקנה ומכניס לקיוס קרי אוגר ומבילין שאדם מכניס כל ימות הקיץ ליומות מותר קרי אוגר: **ומדהא משום גזרת אוגר.** שמע מינה הך דחוטט בגדים פסולה מדאוריית משום תעשה ולא מן העשוי היא דהא שמעינן ר' יעקב לר' יוחנן בחדא מינייהו פסולה לדורייתא: **ורבי יעקב.** דלא ידע לפרושי הי מינייהו פסולה לדורייתא והי מדרבנן: **הך דרבי חייא.** דפרכת בהדיא לא הוה שמיע ליה: **אמר רב נחמן.** מקשי מדרבי יעקב: **אמר רב נחמן.** תרוייהו טעמי מי ליכא למימרינהו בשתי המשניות: **חבילי קש משום גזירת אוגר לוקין.** מדרבנן: **משום תעשה ולא מן העשוי.** לדורייתא ליכא בחמיהה מי לא משמע נמי מתניתין דבחותם שניתנו שם כל ימות החמה קאמר דלא נמלך עליהם לסיכוך דהוית לה היא גופה פסולה לדורייתא ומהיכא שמע ר' יוחנן דמתניתין דהכא לאו מדאורייתא קאמר: **וחוטט בגדים נמי משום תעשה ולא מן העשוי לוקין.** מי לא מצינן למימר דלפילו סתם הכא כלפי מעלה ועטנא עומרין שעל הסכך וחזר והניחן לשם סוכה קא פסיל ליה מתניתין מדרבנן משום גזירת אוגר נמי דלפילו לא מעטנא ועשין מחילין כדאמרת גבי חבילים דפסלת להו לפילו מניחן שם לשם סכך שפשילו מדרבנן משום גזירה דכל ימות השנה לאוגר ומהיכא דייק רבי יוחנן הכא טעמי דמוקי להך מדאורייתא והך מדרבנן: **אמר לך.** ר' יוחנן מתניתין גופייהו דייקי כוותאי מתניתין דהכא קתני

אין

אי מה חגיגה בעלי חיים. לעיל (דף ט.) גבי הא לילפינן מיסוך הנאה לא שייך למקושי הכי:

בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר. רבי יוחנן לא ילפי מענני כבוד מפרש בירושלמי דין כדעתיה דרבי יוחנן אמר בענין למעלה היו כלומר מן השמים הן באין ומין זה גידולו מן האדמה דקתני מתניתין וריל אמר למטה היו ר' יוחנן מדמי להו כאדם המשלח לחבירו חבית וקנקנים ויש לקיס מדמי ליה כמאן דאמר לחבריה שלח קופתך ושב לך מיטין והכי נמי אימא בבחמית רבה (פרשה יג) ר' יוחנן אמר אין ענינים אלא למעלה שנאמר ואתו עם ענני שמיא ויש לקיס אמר אין ענינים אלא מלמטה שנאמר מעלה גזיתים מקנה האדמה על העתיה דרבי יוחנן לשמד שכיבד את מזיגו בחבית של יין וקנקנים על העתיה דר"ל לשמד שאתה לחבירו תן לי סלא חיטין אמר לו הבא לי קופתך ובא מדוד כך אמר הקב"ה לאדם לייתי ענני וקבילי מיטרא: **אמר רבי זירא הא מלתא הוה** וכו' **ואתא רבי ירמיה שדא ביה נרגא.** משמע דרבי זירא לא מוקי ליה לקרא בפסולת גורן ותימה דבפ"ק דר"ה (דף יג.) דריש חג האסיף מאי אסיף קציר ופריך רבי חנינא מי מצית אמרת מאי אסיף קציר והכתיב מגרנך ומיקבך בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר אמר רבי זירא הא מלתא הוה ניהו ואתא רבי ירמיה שדא ביה נרגא ואמאי מוקי ליה בשאתם מוזה ר' זירא בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר ואין לומר דאמר בהלין מתני', הא דקתני [אין] מסככין בחבילות והא דקתני החוטט בגדיש, פי' חוטט כמו חופר, כדגרסינן כפא דחט נגרא בגויה נשרוף חרדלא. החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה. חדא פסולה משום גזירת אוגר, וחדא פסולה מדאורייתא מדכתיב תעשה, ולא מן העשוי, ולא ידענא לפרש הי מינייהו דאורייתא והא מינייהו מדרבנן. **ופשטנא** הני חבילות דקתני אין מסככין לכתחלה,

אין

ונדחית. ואיפשיטא מדכתיב באספך מגרנך [ן]מיקבך, בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר, ונדחית גם זו. ודקדק רב אשי מדכתיב [מן]גרנך ש"מ מגורן ולא גורן עצמו, וכן מיקב ולא יקב עצמו, למעוטי יין קרוש וכיוצא בו. ונמצא קשיא דרבי ירמיה דחויה, ועמד לדברי ר' עקיבא בפסולת גורן ויקב. **רב חסדא** [אמר] מהכא צאו והר והביאו עלי זית ועלי עץ [שמן] ועלי הדם ועלי עץ עבות ועלי תמרים ועלי עץ עבות לעשות [סוכות] ככתוב, כהני, מה הני גדולי קרקע ולא מקבלי טומאה אף כל בוותיהו. ואסיקנא הדס הוא עבות, מאי היא עבות [ל]לולב, שאר מיני הדס לסוכה. [**מתני**] **חבילי קש וחבילי עצים כו'.** אמר ר' יעקב שמעתי מר' יוחנן דאמר בהלין מתני', הא דקתני [אין] מסככין בחבילות והא דקתני החוטט בגדיש, פי' חוטט כמו חופר, כדגרסינן כפא דחט נגרא בגויה נשרוף חרדלא. החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה. חדא פסולה משום גזירת אוגר, וחדא פסולה מדאורייתא מדכתיב תעשה, ולא מן העשוי, ולא ידענא לפרש הי מינייהו דאורייתא והא מינייהו מדרבנן. **ופשטנא** הני חבילות דקתני אין מסככין לכתחלה,

עו א מיי' פ"ה מהלכות סוכה הלכה י סמג עשין מג טוש"ע ת"ח סי' תרכט סעיף טו:

עז ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף י"ח:

עח ג מיי' שם פ"ד הלכה טז ומסמ"ע שם טוש"ע ת"ח סי' תלא סעיף ה:

לעזי רש"י

טוויילי"ש (טודילי"ש).
קנים, גבעולים.

רבינו חננאל

תורה אור השלם

1. חַג הַסֻּכֹּת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאָסְפְּךָ מִגָּרְנְךָ וּמִיִּקְבֶךָ:
דברים טז יג

2. וַאֲשֶׁר יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ כָּל בָּנֶיהָ וְלֹא יוֹסִפוּן לַעֲשׂוֹת כַּדָּבָר הַזֶּה הָרָע וְהֵבִיאוּ עָלַי זֵית וַעֲלֵי עֵץ שֶׁמֶן וַעֲלֵי הֲדַס וַעֲלֵי תְמָרִים וַעֲלֵי עֵץ עָבֹת לַעֲשׂוֹת סֻכֹּת כַּכָּתוּב:
נחמיה ח טו

גליון הש"ס

גמ' ואימא יין קרוש. עי' יומא דף עו ע"ב תוס' ד"ה גמר שכר כסה"ל: **שם** חבילי קש. עיין מ"ל פרק י"ד הלכה ד מהל' טומאת צרעת: **רש"י ד"ה צאו ההר** פסוק הוא בספר עזרא. פסוק זה בנחמי' וכן כ"ש בתומס דבריס לג ס"ו ולזומתו מינו בעזרא ותמן לסה והוא בנחמיה ט ובן בגילה דף טו ע"ב בכ"י ג"ה מכלי מסמיס וכן בשון הס"ס בקמן דף לו ע"ב וכן בעזרא לאמר לאו הכה וחבו ע"פ דבני חז"ל סנהדרין דף לג ע"ב מכלי כל מילי דעזרא נחמיה בן מכליה ממיינהו:

מוסף רש"י

בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר. שלמדך הכתוב לעשות סכך של סוכה נוטל בפסולת גורן ויקב, כגון קשין וזמורות, דכל שאין מקבל טומאה וגידולו מן הארץ (ר"ה יג.).